

Nieuwsbrief Verkiezingen

Tweede Kamerverkiezing 2023

Europees Parlementsverkiezing 2024

Nieuwsbrief 4

18 augustus 2023

Via deze nieuwsbrief informeert het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) gemeenten over actuele ontwikkelingen rond de organisatie van de Tweede Kamer- en de Europees Parlementsverkiezing.

In deze nieuwsbrief

- Wervingscampagne stembureauleden start half september
- Geen extra financiering Tweede Kamerverkiezing 2023
- Kiest uw gemeente voor centrale of decentrale stemopneming?
- Kleurechte voorbeelden en specificaties stembescheiden zijn verstuurd
- Vermeld het dichtstbijzijnde stemlokaal op stempas
- Aanleveren gegevens voor Waarismijnstemlokaal.nl
- Op weg naar meer inclusieve stembureaus
- Binnenkort enkele aangepaste modellen processen-verbaal beschikbaar
- Vergoedingenoverzicht stembureauleden voorgaande verkiezingen
- Hoe bepaalt u of iemand kiesgerechtigd is bij onbekende geboortedatum?

Wervingscampagne stembureauleden start half september

In de tweede helft van september voert BZK een wervingscampagne uit via de regionale media. Met deze campagne attenderen we mensen erop dat ze zich bij hun gemeenten kunnen aanmelden als stembureaulid of teller. Reden hiervoor zijn signalen van gemeenten dat er bezorgdheid heerst of er opnieuw genoeg stembureauleden te vinden zijn zo snel na de dubbele verkiezingen dit voorjaar en de toen tot laat in de avond durende tellingen.

De wervingscampagne van BZK loopt van 15 tot 29 september. In deze periode is een radiocommercial te horen op de regionale radio-omroepen. Daarnaast staat op zaterdag 23 september een krantenadvertentie in de regionale dagbladen. Ook worden op de verkiezingentoolkit extra communicatiemiddelen geplaatst, zodat u deze kunt gebruiken voor uw eigen wervingscampagne.

Als uw gemeente de inschrijving eerder openstelt

Start uw gemeente al eerder dan half september met het inschrijven van stembureauleden? Dan kunt u de landelijke wervingscampagne gebruiken om bijvoorbeeld overgebleven lege plekken en het reservebestand aan te vullen. We adviseren u voldoende reservevoorzitters, -stembureauleden en -tellers te werven, zodat u uitval kunt opvangen. Ook kunt u van de gelegenheid gebruikmaken om het bestand met voorzitters, stembureauleden en tellers verder aan te vullen, ter voorbereiding op de aankomende Europees Parlementsverkiezingen in juni 2024.

Als uw gemeente al voldoende stembureauleden heeft

Is bij de start van de wervingscampagne inschrijven bij uw gemeente niet meer mogelijk? Dan vragen we u in de communicatie op te nemen dat een buurgemeente mogelijk nog wel vrijwilligers zoekt. Iemand hoeft niet in de gemeente te wonen om zich in te schrijven als voorzitter, stembureaulid of teller.

Geen extra financiering Tweede Kamerverkiezing 2023

Veel gemeenten hebben gevraagd of er een extra vergoeding komt voor de kosten van de vervroegde Tweede Kamerverkiezing. Dat is niet het geval. Voor de organisatie van verkiezingen ontvangen gemeenten jaarlijks geld via de algemene uitkering uit het gemeentefonds (cluster Bestuur en ondersteuning). De kosten voor de vervroegde Tweede Kamerverkiezing moeten betaald worden met deze bestaande vergoeding. Dat de Tweede Kamerverkiezing vervroegd plaatsvindt, is geen reden om een extra vergoeding beschikbaar te stellen.

We realiseren ons dat in de gemeentelijke begrotingen voor 2023 geen rekening is gehouden met deze vervroegde Tweede Kamerverkiezing. Deze is immers pas kort geleden aangekondigd. Wij adviseren de projectleiders verkiezingen om met de financiële afdeling van de gemeente te bespreken hoe hiermee om te gaan.

Kiest uw gemeente voor centrale of decentrale stemopneming?

Als gemeente heeft u de keus de verkiezingsuitslag vast te stellen door middel van een centrale stemopneming of een decentrale stemopneming. Om gemeenten te helpen bij het maken van deze keuze heeft de Kiesraad een afwegingskader opgesteld. In dit hulpmiddel vindt u de belangrijkste kenmerken van beide mogelijkheden op een rij. Daarmee kunt u kiezen wat het beste bij uw gemeente past. U vindt het afwegingskader op de [Verkiezingentoolkit](#).

Het college van B en W moet de keuze voor een centrale stemopneming uiterlijk op 9 oktober 2023 (de dag van de kandidaatstelling) bekend maken. Maakt het college geen keuze, dan vindt decentrale stemopneming plaats.

Voorbeeld draaiboek centrale stemopneming

De Kiesraad heeft in de evaluatie van de afgelopen provinciale staten- en waterschapsverkiezingen geadviseerd een centrale stemopneming te overwegen. Kiest uw gemeente voor het eerst voor een centrale stemopneming? Op de [Verkiezingentoolkit](#) vindt u een voorbeeld van een draaiboek voor een centrale stemopneming. Dit is samengesteld op basis van voorbeelden die enkele gemeenten aan de Kiesraad beschikbaar hebben gesteld.

Kleurechte voorbeelden en specificaties stembescheiden zijn verstuurd

In de week van 1 augustus heeft het ministerie van BZK de specificaties van de stempas, de schriftelijke volmacht en de kiezerspas per post aan gemeenten verstuurd. Hierbij zijn ook de kleurechte voorbeelden van de stempas en schriftelijke volmacht bijgevoegd. Aan de hand van de specificaties kunt u nagaan aan welke eisen de opgeleverde stembescheiden moeten voldoen, en wat de echtheidskenmerken zijn. Met de kleurechte voorbeelden kunt u controleren of de drukproeven die u ontvangt van uw drukker de juiste kleuren hebben. Het kleurechte voorbeeld van de schriftelijke volmacht is ook te gebruiken voor de controle van de drukproeven voor de kiezerspas, deze hebben dezelfde kleuren.

In de praktijk kan het voorkomen dat de gedrukte exemplaren van de stembescheiden afwijken van de voorgeschreven kleuren. Controle van de drukproeven op een computerscherm volstaat niet, omdat de kleuren op een scherm vaak niet goed worden weergegeven.

Let op: andere achtergrondkleur stempas

De achtergrondkleur voor de stempas is gewijzigd naar magenta. De oude achtergrondkleur (blauw) is aangepast omdat die te veel lijkt op de achtergrondkleur van de stembescheiden voor de waterschapsverkiezingen in maart 2023. Dit zou tot verwarring kunnen leiden in het stemlokaal. Wilt u de drukproeven die u ontvangt goed controleren op de juistheid van deze nieuwe achtergrondkleur? Maak daarvoor gebruik van de kleurechte voorbeelden die u heeft ontvangen.

Heeft u de brief met kleurechte voorbeelden niet ontvangen?

Heeft uw gemeente geen brief ontvangen met specificaties en kleurechte voorbeelden? Stuur dan een e-mail naar postbus.verkiezingen@minbzk.nl. Vermeld in deze e-mail de naam van uw gemeente en het postadres waarop u deze brief wil ontvangen.

Vermeld het dichtstbijzijnde stemlokaal op stempas

Op de stempas staat het kopje 'Stemlokaal bij u in de buurt'. Welke informatie moet u vermelden onder dit kopje? Daarvoor zijn 2 mogelijkheden. U verwijst naar één van de volgende opties:

1. het stemlokaal in de buurt;
2. een bijsluiter bij de stempas waarop de adressen van de stemlokalen staan.

Het is niet voldoende om te verwijzen naar de website van de gemeente. De leveranciers van de gemeenten zijn hiervan op de hoogte gebracht door het ministerie van BZK.

Aanleveren gegevens voor Waarismijnstemlokaal.nl

Net als bij voorgaande verkiezingen wordt informatie over alle stemlokalen in Nederland gepubliceerd op [WaarIsMijnStemlokaal.nl](#). Op deze website kunnen kiezers eenvoudig het dichtstbijzijnde stemlokaal opzoeken. Van ieder stemlokaal zijn de openingstijden zichtbaar en kunnen kiezers zien of het stemlokaal volledig toegankelijk is. Als gemeente kunt u de kaart of de dataset ook gebruiken op uw eigen gemeentewebsite.

Tijdens de afgelopen verkiezingen leverde 86% van de gemeenten gegevens aan en werd de website bijna 900.000 keer gebruikt. Vanaf uiterlijk eind augustus kunt u de gegevens van de stemlokalen in uw gemeente aanleveren bij het platform. Daarvoor kunt u [alvast een account aanvragen](#).¹

Als uw gemeente gebruikmaakt van stembureausoftware, kunt u de stembureaugegevens in sommige gevallen geautomatiseerd doorgeven. Vraag dit na bij uw softwareleverancier. Heeft u vragen over de website [WaarIsMijnStemlokaal.nl](#) of wilt overleggen over het aanleveren van gegevens? Dan kunt u contact opnemen met Open State Foundation via stemlokaal@openstate.eu.

Op weg naar meer inclusieve stembureaus

In elke Nederlandse gemeente inclusieve stembureaus. Dat is waar de Stichting Prokkel naar streeft. De stichting ondersteunt gemeenten met het project waarbij iemand met een (licht) verstandelijke beperking actief is als stembureau lid, samen met een ander stembureau lid. Samen vormen zij een prokkelduo. Het doel is bij te dragen aan een inclusieve samenleving: het project laat zien dat mensen met een verstandelijke beperking meer zijn dan hun beperking. Zij willen en kunnen van betekenis zijn in de samenleving.

Het ministerie van BZK steunt dit initiatief. Bij de afgelopen verkiezingen deden meer dan 180 gemeenten mee. Doet ook uw gemeente (weer) mee bij de Tweede Kamerverkiezing in november?

Meer informatie vindt u op de website van Stichting Prokkel: <https://www.prokkel.nl/inclusieve-stembureaus/>.

Of neem contact op met projectleider Marian Geling via: marian@prokkel.nl of 06 – 27 05 75 94.

Binnenkort enkele aangepaste modellen processen-verbaal beschikbaar

In de evaluatiebijekomsten over de provinciale staten- en waterschapsverkiezingen hebben gemeenten verschillende opmerkingen gemaakt over een aantal processen-verbaal. Het ministerie van BZK en de Kiesraad hebben in de afgelopen periode onderzocht welke processen-verbaal we nog voor de Tweede Kamerverkiezing kunnen aanpassen.

De volgende modellen kunnen met een aantal kleine wijzigingen bij de aankomende verkiezingen worden gebruikt:

- In de modellen N 10-1 en Na 31-2 wordt een aanvinkmogelijkheid toegevoegd. Hiermee kan het gemeentelijk stembureau verduidelijken dat een hertelling heeft plaatsgevonden van het proces-verbaal zonder dat dit tot een corrigendum heeft geleid.
- In model P 22-1 wordt een onjuiste verwijzing gecorrigeerd.
- In model N 29-2 wordt rubriek 4 uitgebreid.
- In model O 7 wordt de toelichting redactioneel aangepast.

De modellen worden naar verwachting eind september formeel vastgesteld bij wijziging van de Kiesregeling. Het ministerie werkt eraan om de aangepaste modellen voor die tijd al beschikbaar te stellen via de [verkiezingentoolkit](#).

---

¹ Link: <https://waarismijnstemlokaal.nl/aanvraagformulier-gemeente-account>

Vergoedingenoverzicht stembureauleden voorgaande verkiezingen

Bent u benieuwd hoe andere gemeenten omgaan met de hoogte van de vergoeding van stembureauleden? In onderstaande tabel vindt u de gemiddelde bedragen per voorzitter, plv. voorzitter, stembureauleden en tellers. Deze bedragen zijn tot stand gekomen op basis van de evaluaties van de afgelopen verkiezingen.

De bedragen in de tabel zijn gemiddelden. De vergoeding kan per gemeente verschillen. Dit is bijvoorbeeld afhankelijk van of een gemeente de stembureauleden tijdens de verkiezingsdag in shifts inzet. Ook zijn er gemeenten die kiezen voor een iets lagere vergoeding in combinatie met een uitgebreidere catering of andersom. Bijvoorbeeld: geen catering maar een aanvullende onkostenvergoeding.

Tabel: gemiddelde vergoeding bij grote, middelgrote en kleine gemeenten
Grootte van gemeente

Rol	Verkiezing	Groot*	Middelgroot**	Klein***	Gemiddeld
Voorzitters	2023 PS/WS	€ 235,00	€ 197,00	€ 160,00	€ 194,00
Voorzitters	2022 GR	€ 229,00	€ 184,00	€ 168,00	€ 185,00
Voorzitters	2021 TK	€ 231,00	€ 185,00	€ 156,00	€ 182,00
Plv. voorzitters	2023 PS/WS	€ 167,00	€ 156,00	€ 144,00	€ 155,00
Plv. voorzitters	2022 GR	€ 152,00	€ 145,00	€ 133,00	€ 143,00
Plv. voorzitters	2021 TK	€ 192,00	€ 151,00	€ 125,00	€ 148,00
Stembureauleden	2023 PS/WS	€ 184,00	€ 167,00	€ 137,00	€ 165,00
Stembureauleden	2022 GR	€ 179,00	€ 162,00	€ 152,00	€ 162,00
Stembureauleden	2021 TK	€ 191,00	€ 164,00	€ 140,00	€ 160,00
Tellers	2023 PS/WS	€ 60,00	€ 52,00	€ 47,00	€ 52,00
Tellers	2022 GR	€ 71,00	€ 43,00	€ 44,00	€ 46,00
Tellers	2021 TK	€ 62,00	€ 47,00	€ 40,00	€ 47,00

*Groot: > 100.000 inwoners

**Middelgroot: 20.000-100.000 inwoners

***Klein: < 20.000 inwoners

Hoe bepaalt u of iemand kiesgerechtigd is bij onbekende geboortedatum?

Van sommige personen in de Basisregistratie personen (BRP) is geen geboortedatum bekend. Hoe weet u dan of u deze persoon kunt aanwijzen als kiesgerechtigde? In de wet- en regelgeving rond verkiezingen is hier niets over geregeld. Het ministerie van BZK vindt het belangrijk dat dit bij alle gemeenten op dezelfde manier gebeurt en heeft daarom de onderstaande beleidslijn opgesteld.

- Weet u van een persoon alleen het geboortjaar?
Ga er voor het bepalen van de kiesgerechtigdheid dan vanuit dat deze persoon is geboren op 1 januari van diens geboortjaar.
Bijvoorbeeld: iemand die in de BRP als geboortedatum 00-00-2005 heeft staan, wordt voor het kiesrecht als 18 jaar beschouwd vanaf 01-01-2023. Diegene is dus kiesgerechtigd voor de Tweede Kamerverkiezing van 22 november (als deze persoon ook aan de overige voorwaarden voor kiesgerechtigdheid voldoet).
- Weet u van een persoon niet de geboortedag, maar wel geboortemaand en het geboortjaar?
Ga er dan vanuit dat deze persoon geboren is op de eerste dag van diens geboortemaand.
Bijvoorbeeld: iemand die in de BRP als geboortedatum 00-11-2005 heeft staan wordt voor het kiesrecht

als 18 jaar beschouwd vanaf 01-11-2023. Diegene is dus kiesgerechtigd voor de Tweede Kamerverkiezing van 22 november (als deze persoon ook aan de overige voorwaarden voor kiesgerechtigheid voldoet).

Met deze beleidslijn wordt niemand onterecht uitgesloten van het kiesrecht. Deze beleidslijn komt overeen met de bestaande werkwijze van de softwareleveranciers van gemeenten. De softwareleveranciers van gemeenten zijn hierover geïnformeerd.

Contact of aan-/afmelden voor deze nieuwsbrief?

Heeft u vragen over de aankomende Tweede Kamerverkiezing? Neem contact op met het Informatiepunt Verkiezingen. Het Informatiepunt is op werkdagen te bereiken tussen 09.00 en 17.00 uur.

- E-mail: informatiepunt@kiesraad.nl
- Telefoonnummer: 070 - 426 7329

Het informatiepunt is een gezamenlijk initiatief van het ministerie van BZK en de Kiesraad.

Kent u een collega voor wie deze nieuwsbrief ook interessant is? Of wil u zich afmelden? Stuur dan een e-mail naar postbus.verkiezingen@minbzk.nl.